

sub axillis, & ad inquina lintea vino madida cum effectū applicuit, dum vinum ob stimulum interne exhibere metuebat.

Omitto hic loci pretiosa illa remedia odorata Indorum, qualis est *Lapis Bezoardicus*, *Lapis in vesica fellea Hystricis Americani harena*, *Lapis del Porco dictus*, *Lapis de Goa*, &c. quæ ut ut bona quibusdam videri possint, minus tamen sunt efficacia, quam vinum fragrans, quod cum pane biscocto plus reficit, quam lapis quisque pretiosissimus. Idecirco sequitur

§. III2.

Quarta Classis Cardiacorum seu stimulantia.

Leniter aromatica.

ANANAS sapidissimus fructus est, pyra, poma, fraga &c. odore suo referens, & inter leniter stimulantia, parumque simul nutrientia locum habens. Impune autem, & cum utilitate suo tempore assumitur, ubi nempe spiritus inertes movendi sunt, licet quidam auctores eundem spiritum cruentum producere asserant.

FLORES BORRAGINIS imo & tota planta, in qua sal nitrosus quasi polychrestus habitare videtur, in usus medicos adhibetur. Vis illi solvens inest: ideoque iusculis eorum, quibus alvus adstricta est ordinarie, cum Cichoreo, Taraxaco, Endivia, incoquitur. Succus ejus expressus cum succo Cichorei, Graminis &c. in Melancholia, in malo Hypochondriaco, ubi intestina atra illa, & picea saburra repleta sunt, bono cum successu exhibetur. Flores ob lenem fragrantiam laudantur, & omnium optime vino frigido infunduntur. Dosis non est periculosa: flores enim ad libitum, folia ad m. II. III. pro ꝑb. I. liquidi, e. g. seri lactis, dum vis solvens requiritur, præscribuntur. Prostat *conserva*, & *aqua destillata Borriginis*, quæ non adeo magnarum sunt virium; *syrupus* tamen utcumque bonus est.

BETO.

BETONICA planta est, cujus folia, & flores subtile aroma spirant, & in medicina locum habent, ubi incidendum, aperiendum, & perspiratio promovenda. Hinc infusum ejus ad dolores frigidos capitis, arthriticos, & podagricos, in quibus transpiratio subito cohibita, leniter restituenda est, laudatur. Hoc infusum cum melle ad ulcera interna renum, vel pulmonum summo etiam cum effectu commendatur: interim, ubi hæc & similia stimulantia exhibemus, febris hectica, nimius calor, & auctus humorum motus, vel siccitas abesse debent, & ubicunque suspicio inflammationis adest, iisdem neutiquam est utendum. Pulvis florum *Betonicae Errhinis* additur, sed assuetos vix movet. Habetur de hac Planta in officinis imo: *aqua destillata*, & *conserva florum ac foliorum*, quæ cephalica dicitur, licet non multum fragrantia contineat. 2do: *syrupus* ex succo foliorum paratus satis innocuus; 3tio *Emplastrum de Betonica*, quod ad tumores frigidos discutiendos, & ad dolores capitis adhibetur; verum illud præter *Betonica* multo efficaciora ingrediuntur.

BOTRYS. Tota planta cum floribus odorem graveolentem, saporem aromaticum, subacrem habet. Solet autem iisdem in casibus, in quibus *betonica* usurpari. Infusum ejus leniter stimulat, & solvit; hinc in mucosa tenacitate, in asthma senili, in dispnoea simili; in ulceribus renum & pulmonum, sub iisdem cautelis cum melle exhibitum omnino prodest.

BUGLOSSUM cum *Borragine* fere convenit, ac easdem virtutes possidet.

FLORES LILIORUM penetrantem, cito tamen evanidum odorem habent, ex quibus *aqua stillatitia* non autem magni usus paratur. *Oleum* per infusionem sive calidam, sive frigidam quoque fieri consuevit; sed neque hoc tantæ virtutis est. *Bulbi* vero *Liliorum* contusi succum fundunt mucilaginosum, inodorum, insipidum emollientissimum; atque ideo fomentis, & *caplasmatibus emollientibus*, ac *suppurantibus* adhibentur.

LADANUM GUMMI est substantia nigricans, odoris grati, parum aromati; saporem linguæ imprimit balsamicum, cum odore consimili. Usus ejus internus rarus est, externe autem in suffumigiis cum frictione calida partes laxas roborat, & humores crassos attenuat. Prostat *Emplastrum de Ladano*, quod

in pleuritide, angina, &c. ubi humores extrorsum evocandi sunt, pectori, aut collo applicari solet, & ad tumores frigidos resolvendos, ad debilem ventriculum roborandum admodum prodest: membris denique paralyticis, ac læsis nervis solamen adfert. Cæterum hoc gummi ad rædas aromaticas in officinis adhibetur, quæ grato suo odore oblectant.

FLORES PHILADELPHIÆ raro in medicinam veniunt, interim eundem cum floribus Sambuci usum habent.

SASSAFRAS Cortex & lignum odoris sunt grati, & fragrantis; saporis vero acris, subdulcis & aromatici; utriusque inunt vires sudorifera, alexipharmaca; quare infusum eorum, ubicunque movendam, sudor expellendus, motus humorum augendus, calor simul promovendus, & vires vitæ stimulantæ sunt, summæ efficaciz. Rheumatismus a subito cohibita transpiratione ortus, infuso isto sapius satis cito curatur. Præterea quum sanguinem diluat, omnia solvat, [vasa expediat, ibi etiam locum habet, ubi miasma susceptum ope sudoris expelli potest. In febribus ardentibus, ubi indicatio cutim externam humectare jubet, cocta sub finem morbi materia, dum natura languida morbo expellendo non sufficit, exhibetur: spissos enim humores diluit, languorem erigit, vires debiles leni & innocuo stimulo reficit. In catarrhis frigidis, pituitosis, ubi sudor excitandus, neque valida febris adest, juvat. In lue item aphrodisiaca non radicata, in levi gonorrhæa cum aliis lignis e. g. Quajaci, trium Santalor. &c. optimo cum successu adhibetur: Interim decoqui non debet; sed decoctis lignorum sub finem additur, sicque decocto-infusum paratur. *Rasura* Corticis, & ligni Sassafras passim præscribi solet, idque in infuso aquoso vel vinoso; primum pro potu ordinario in cachexia, in scorbuto, in fluore albo, in arthritide, catarrhis, &c. servit; alterum est magis stimulans. Dosis Ligni & Corticis est dr. I. ad dr. III. ad unc. ꝑ. vel & unc. I. pro fbra I. liquidi: infusi vero hujus omni bihorio aut trihorio vasculum duarum vel trium unciarum dari potest. Adest in officinis *tindura* satis efficax, & stimulans: Deinde *aqua destill.* fragrans: 3tio *Oleum still.* grave & fundum petens, quod forma Eleosachari ad guttas aliquot pro calore, ac diaphoresi excitanda propinatur: si vero quis

quis spiritum expeteret, eum obtinere posset, si oleum essenziale in spiritu vini solveret.

HYACINTHUS TUBEROSUS, fragrantia sua naribus diu haustus vertiginem inducere valet, & subtilissimus ejus spiritus hypochondriacis viris, saminisque hysteriis spasmos excitat mirabiles: usum vero medicum nullum habet.

RADIX RHODIA odorem similem rosarum habet, saporem gratum, cum quadam non injucunda amaritie; atque ubi stimulantur, & motus humorum augendus, perspiratio, & sudor promovendus est, infusa convenit. Destillatur inde oleum, quod ob parcam copiam pretiosum est satis, & unguentis ad gratum odorem conciliandum additur.

Acriora, & calidiora.

ABROTANUM odore grato aromatico, rescificante, & stimulantem gaudet, saporis est acris, & amarescentis; in medicina vero ut Melissa adhibetur. Hinc herba ista vino frigido, aut aquæ infusa fragrantia sua calefacit, & stimulat, inque morbis frigidis prodest. Dosis est unc. ss. vel unc. I. pro tbra una liquidi: decoqui autem non debet. Habent officinæ aquam stillat. *Abrot.* satis efficacem. Ejusdem quoque virtutis est oleum still. inde paratum: quod ad aliquot tantum guttas exhiberi debet. *Extractum & pulvis* multum jam virium suarum amiserunt.

ABSYNTHIUM duplicem in speciem distinguitur; scilicet in *vulgare*, & *Ponticum* sive *Romanum*. Vulgari odor inest fragrans, gratus, aromaticus, sapor amarus admodum & nauseosus. Vires habet stimulantem, rescipientem, ac lentum humorum motum augentes. In genere itaque herba Absynthii, & præparata ejus profunt, ubi morbi sunt frigidi, solida laxa, & inertia; ideoque in febribus intermittentibus, ubi corpora senilia, frigida, hyemali tempore his torquentur, in hydrope incipiente, in debilitate ventriculi, in defectu bilis, in pituitosis corporibus &c. ubicunque demum stimulantur est, optime conveniunt. Diversis jam sub formis propinari potest. Herba Absynthii, quando non amaror ejus, sed vis stimulantem requiritur, optime infunditur: si autem illo amarore opus fuerit, seu si vis solvens, bilis inopiam suppletens potius adesse debeat, succus

ex.

expressus, decoctum, vel extractum, aut denique pulvis est præferendus. Ubi tamen utramque simul indicatur, *conserva* dosi drachmæ unius data, pulcherrima præstat. Extractum in defectu bilis a scrup. ꝑ. ad scrup. I. cum guttis circiter XXX. vel XL. liquoris terræ foliar. tart. præscribitur. Prostat *aqua still.* Absynthii fragrans, quæ dosi aliis aquis consœta exhibetur. *Cel. Boerhaave Chem. Tom. 2. processu 16.* aquam Absynthii recentissimi crebra cohobatione paratam, feliciter bilis defectum supplere, languenti opitulari officinæ chylopoieticæ, vermes necare, & pellere inquit. *Oleum still.* est nigro-viride, gratum: quod magis, quam ipsa planta, stimulat, ac reficit. Habetur item *essentia simplex & composita*, ejus guttæ XL. pro dosi dantur: nec non *syrupus Absynthii* in dictis malis locum habet. *Sal Absynthii* incineratione, & elixatione paratur, qui a scrup. ꝑ. ad scrup. I. ad dr. ꝑ. sufficienti aquæ copia dilutus, ubi humores nimium mucosi, aut acidum prædominatur, pulcherrimos effectus edit. Ex drach. ꝑ. hujus salis, cum unc. ꝑ. succi citri fit nobile illud *antiemeticum Riverii*, quod in actu effervescentiæ epotum, vomitum sæpe cito compescit. Paratur denique ex Absynthio *Vinum*, & *Cerevisia absynthiæ*, optimus certe potus, si nimia intestinorum laxitas peccet: quo fit, ut intestina roborentur, & nidi vermium destruantur: ea de causa etiam est *antihelminthicum*: non tamen ob amarorem, ut quorundam fert opinio. Folia contusa cum sale & aceto mista, locis contusis externe applicata, sanguinem resolvunt: atque dum partes gangrænosa sunt, decocto Absynthii optime foveantur.

ABSYNTHIUM PONTICUM magis est aromaticum, minus vero amarum, quam vulgare; cæteroquin easdem prorsus virtutes habet.

AMOMUM. *Semina*, quæ cum *Anneos*, *Apii*, *Daucique* feminibus inter IV. calida minora numerantur, sola de tota planta in medicina usum habent; sunt autem stimulantia, roborantia, carminativa; hinc in flatibus, borborygmis, & spasmodis a frigore, viscositate, & lento humorum motu obortis, dum abest suspicio inflammationis, fitis & calor, largæ aquæ copiæ infusa, plurimum profunt. *Dosis* est drach. I. pro ꝑ. I. aquæ.

AGALLOCHUM lignum vel potius medulla aloes purgantis cortice & ligno orba, sic dicitur: verum nihil commune

ne

ne habet cum succo illo inspissato, Aloe nominato, purgante celeberrimo: si manducetur, os exsiccat, ut mastiche, postea vero quid amaricantis, & resinosi relinquit. Facile quidem pulverisatur; sed pulvis ille nimis jam est exoletus. Optime proinde forma infusi vinosi, aut vini medicati præscribitur: tumque vires stimulantés, roborantes, ac sudoríferas habet: Interim solum nunquam adhiberi solet. Prostat quoque nominis ejusdem *resina*, amaritie insigni prædita.

ANETHUM suavissimum odorem cum sapore aromatico in se continet: *Semina* Anethi carminativa inter locum tenent, neque immerito: si enim status a causa frigida ortum habeant, nec timenda sit inflammatio, infusum eorum prodest. Præterea si unc. ꝑ. vel etiam uncia integra seminum istorum cum lb. I. aquæ infundatur, melle edulcoretur, & calide exhibeatur, obtines remedium in catarrho senili, ubi tussis inanis adest, in pituitosis, ac frigidis ventriculi, & pulmonum morbis, profecto summum: stimulat enim, resolvit, & pulmones infarctos senili mucó liberat. Prostat in officinis de Anethi seminibus *oleum destill.* & *aqua still.* ejusdem cum seminibus virtutis.

ANGELICA radix saporis est penetrantissimi; odoris aromatici, calefacientis, & ambram redolentis: hinc fæminis hysteriis displicere solet. *Vires in ea maxime laudantur sudoríferæ*: & in peste, ac in omnibus morbis contagiosis summi semper usus fuit, ubi miasma tam subtile, ac volatile est, ut sudoribus expelli possit, vires vitæ interim prostratæ eidem expellendo haud sufficiant. Si tum unc. ꝑ. vel & unc. I. fibrarum *Radic. Angel.* (has enim præscribimus) & m. III. *folior. Rutæ* cum lb. I. aquæ infundamus, addita unc. I. aceti, efficacissimum obtinemus sudoriferum, & melius longe, quam omnia illa Bezoardica remedia, magnifico adeo titulo superbientia, unquam dare valeant. Radix hæc exsiccata in pulverem quoque redigi potest, melius tamen cum aqua vel vino, prout nempe majore, vel minore stimulo opus est, infunditur. Decoctionem autem non fert. Prostat *aqua still.* insignis virtutis; dein *Extractum*, quod ambræ odorem retinet. *Spiritus Angelica* nostro in dispensatorio non habetur: si tamen adsit a guttis XXX. vel XL. dari posset: est vero ille efficacissimum stimulan, & pauca etiam dosi adsumptus ventriculum roborans.

H

ANI.

ANISUM odoris est fragrantis, saporis oleosi aromati-
ci, dulcis non tamen stimulantis adeo; *semina* Anisi pulchrum
usum habent in morbis frigidis, in debilitate primarum viarum,
in lento humorum motu, in mucosis morbis pectoris, in diu-
resi promovenda. Nec minorem laudem merentur in flatibus,
in torminibus, in colicis, nephriticisque doloribus a frigida, &
mucosa, crassa, & pituitosa causa productis. Dantur vel in pul-
vere a scrup. I. ad dr.ß. vel in infuso a dr. I. ad unc.ß. Pa-
ratur in officinis medicis *oleum stillat.* summe fragrans, quod ul-
timis in casibus valde extollitur. Quinimmo, si oleum hoc
infante torminibus laborante (videndum est autem, an mucus,
flatusve tormina producerint) ad guttam unam, alteramve sa-
charo instillatum, nutrici exhibeatur, & infans uberibus appli-
cetur, lac Anisum redolet, torminaque curat. Interim ipsa se-
mina cum pulvere tum miseri, & tenellis *pulsionum* corporibus
ingeri possunt. Solet quoque Anisum *sacharo* obduci, acque
ita manducari. Habetur in officinis *Anisi spiritus*, qui modera-
te sumptus, in morbis frigidis optime convenit: abusu vero
maximum damnum adfert. Ceterum oleum, spiritus & aqua in
torminibus ventris a flatibus oriundis, infantibus externe affi-
cantur. *Semina* recensentur inter IV. calida majora.

ANISUM STELLATUM etiam *Badianum* dicitur. Sapo-
ris, & odoris priori haud est ab simile; suavius tamen Aniso
simplici, deprehenditur; usus vero ejusdem: ad halitum oris
emendandum masticatur, & potibus Theeformibus odoris ple-
rumque, & saporis gratia additur.

ARTEMISIA Germanis *Beyfus* audit, quod veteres
falso putarint itinerarios, hanc herbam secum ferentes, non las-
sari. Herba haec sapore subdulci, & aromatico praedita est: suc-
cus ejus est amarus, minus tamen absinthio, magis vero aro-
maticus: in morbis proinde calidis nocivus. Laudatur prae-
cipue tanquam summum emmenagogum, ad menses, & lochia
procuranda: vires enim habet stimulantibus, motum humorum
augentes, solida inertia roborantes, crassitiem fluidorum atte-
nuantes, & blande aperientes: eam ob causam infusum ejus non
nisi ubi sufficiens copia sanguinis adest, & solus tantum lentus
humorum motus catamenia retardat, vel impedit, convenire
potest. Solent quoque ex *Artemisia*, & similibus aliis plantis
bal-

balnea pedum fieri, quæ tum maxime indicari videntur, quando a suppressa perspiratione menses deficiunt, aut nimio labore membra delatigata tument. Prostat *extractum* de Artemisia; *aqua still. fragrans*, & *syrupus*, qui in morbis puerperarum, sed sine ratione plerumque præscribi solet: interim ubi stimulandum, & lentus humorum motus augendus est, usum habere potest. In Asia ex hac planta *Moxa* paratur, celebre illud remedium pro adustione in morbis ischiaticis & epilepticis, nobis autem non usitatum.

ACORUS cum odorem, tum saporem gratum, & aromaticum habet; verum aroma ejus, testantibus prope omnibus authoribus, benignæ adeo est naturæ, ut nullum ex quacunque orbis parte adferri possit, quod virtute stimulante, ac roborante in frigidis, ac lentis morbis præstaret. Hinc ubi ventriculus debilis, & frigidus ingesta facile non fert, & ubi calefaciendum, stimulandum, motus humorum augendus; tum denique ubi solida nimis laxa, humores crassi, & mucosi sunt; atque Leucophlegmatia, hydrops absentibus tamen obstructionibus a mucositate fieri incipit, in morbis virginum &c. summe prodest. Præscribitur radix Acori in infuso ad unc.ß. pro libra I. aquæ, colaturæ additur unc. I. mellis, aut syrapi convenientis: Præstantissimum hoc simul est remedium in catarrho senili absente tamen feбри, & calore nimio. Potest quoque dari in pulvere a scrup. I. ad dr.ß. Prostat item *radix saccharo condita*, gratior quidem, minus tamen stimulans. Interim debilem ventriculum optime sanat, si in parva frustula discindatur, quorum unum post alterum deglutiatur.

CYPERUS LONGUS. Radix hæc recens quasi camphoram spirat; virtutem vero omnibus aromatibus communem sive stimulantem habet; specificæ vires nullæ sunt cognitæ. Exhiberi posset in pulvere, infuso vel vino medicato: verum usitata non est.

CYPERUS ROTUNDUS odore magis fragrante, sapore plus aromatico, quam præcedens gaudet; vires habet calefacientes, stimulantes, attenuantes, & incidentes ab aliis aromatibus non distinctas.

CALAMINTHA. Virtutis tota planta est calefacientis, excitantis, præterquam quod saponacei simul aliquid, & blan-

de detergentis possideat: apud veteres cephalica inter, uterina; & nervina &c. non infimum locum tenuit, quas vires illi non denegavero, si morbus a frigore senili, a mucositate originem duxerit. Infusum ejus melle edulcoratum, egregium est in supurationibus internis renum, & pulmonum; in catarrho, absente tamen calore, siti, feбри hectica. *Flores Calaminthæ* instar potus Thée infunduntur. Prostat *Aqua Calaminthæ montana* ingrati saporis.

CHAMÆPITIS in officinis frequenter etiam nomine *Ige* venit: saporem, & odorem resinofum habet: infusum vero illius ad ea omnia laudatur, ad quæ *Calamintha*. Præterea quoque ad morbos rheumaticos, arthriticos, ischiaticos, & podagricos, a subito impedita transpiratione ortos, jure commendatur: dosis hujus & præcedentis plantæ est m. l. pro libra l. aquæ.

CUMINUM. Ex hac planta sola *semina* in usus medicos adhibentur: quibus inest sapor calidus, aromaticus, stimulan-tes, non tamen cuivis gratus: vires habent carminativas, calefacientes, stimulantés. Hinc ad tormina, & inflationes ventris, a causa frigida, a pituita inertī, a debilitate intestinorum ortis conveniunt. Dantur aut forma pulveris; aut forma infusi; aut denique cum oleo cocta clysmatibus inserviunt: optime vero integra, dentibus parum contrita, assumuntur. Carnibus præterea, panī, caseo, aliisque cibis, uti anisum, non inepte adduntur pro iis, qui debilem, & frigidum ventriculum habent: sed robustis & calidis nocent: Ceterum hæc semina cum seminibus *seniculi*, *anisi*, & *carvi* recensentur inter quatuor calida majora, quæ omnia, ubi stimulan-dum, & roborandum est, ubi diathesis frigida peccat, summos effectus edunt. Paratur inde *oleum still.* quod tamen nostris in officinis non habetur: interim quam maxime laudatur contra colicam a causa frigida ortam, & ad aliquot guttas præsentissimum sæpe est remedium. Prostat *ceratum de Cumino*, quod supra alutam extensum, in morbis debiliūm intestinorum abdomini cum successu applicatur.

CHÆROPHILLUM. *Folia* hujus plantæ sapore grato & aromatico; odore non absimili, cito tamen evanido gaudent: quæ si recentia sint, vim miram humores crassos solvendi habent: quare succus inde expressus, aut infusum sero lactis paratum,

tum,

tum, & melle edulcoratum, usuque diuturno adsumptum, ictericis, melancholicis, & hypochondriacis obstructionibus pulcherrimam medelam adfert, neque adeo nauseosum est medicamentum. Hunc in finem jusculis quotidie circa finem coctionis addi potest, sicque infundi, id quod vase clauso fieri debet. Infusum hujus plantæ urinam quoque efficaciter movet: Denique succus ejus diebus singulis mane in lecto adhuc ad drach. VI. per menses aliquod haustus, mala cutanea satis pertinacia, qualia sunt scabies, λευκη, lentigo, lepra &c. felicissime percussit. Herba contusa externe locis contusis applicata, eadem discutiendo sanat. Habetur aqua still. ad vertiginem, & similia mala utilis.

CARVUM. Semina hujus plantæ, quæ inter quatuor calida majora locum tenent, odoris sunt grati, aromatici; saporis acris & penetrantissimi, creberrimeque ob validas, ac satis egregias vires discutientes, commoventes, roborantes, stomachicas, carminativas, uterinas, in morbis variis, maxime autem in vitiis digestionis, adfectibus flatulentis, torminibus ventris, tympanitide, vertigine stomachali, singultu, morbis pectoris pituitosis, passione hysterica, fluore albo uterino &c. bono cum effectu adhibentur. Dantur autem rarius in pulvere a scrup. I. ad dr.ß., vel frequentius in infusis vinosis, quæ exhibendi forma, intuitu effectus, optima est a dr. I. ad dr. II. III. oleum destillatum rubri coloris, fragrantissimum, valdeque calidum, & acre existit, quod scopo stimulandi, calefaciendi, mucum incidendi, flatu discutiendi &c. a gutt. II. ad gutt. III. IV. forma eleosachari, pilularum &c. præscribitur: externe vero ventriculo, & abdomini ad easdem partes frigidas, & debiles calefaciendas, roborandasque affricatur.

CORIANDRUM. De tota planta sola semina in usus medicos trahuntur, quæ recentia odorem abominandum spirant, saporem aromaticum, sed simul ingratissimum habent, quem exsiccata sensim amittunt. Commendantur in genere ad vermes pellendos, ad ruens nidorosos, ad singultum, ad dolores stomachicos, colicos, & flatulentos, verum ea tunc solum adhibere licet, cum causa frigida, & ab omni inflammatione remota, hæc mala produxerit, Antihelminthicum vero esse poterunt,

H 3

qua-

quatenus stimulant, roborant intestina, sicque nidos vermium destruunt, eosque expellunt. Fatuitatem quoque inducere dicuntur, quod tamen verum non est, nisi forte magna copia asurnantur. Semina hæc cum floribus Sambuci in sacculo suspensa in musto, moschaticum vino saporem inducant. Ingridiuntur *Elixirium salutis*, cujus unc. l. pro dosi purgante præscribitur.

CARIOPHYLLI AROMATICI validum admodum, tenax, sed gratum aroma habent; saporem fervidissimum, oleosum penitus: hinc in morbis, ubi valido stimulo opus est, ubi mucosum, languidum, leucophlegmaticum, & hydropicum est corpus, nulla vero, sive coloris nimii, sive inflammationis suspicio adest, vel in pulvere a gr. III. ad scrup. ꝑ., vel quod melius in infuso, sive vinoso, sive aquoso a dr. ꝑ. ad dr. l. exhibentur. Imo & infusum Cariophyllorum, & oleum stillat. eorum in febribus intermittentibus ad frigus ægros invadens, quibusdam laudatur: interim talibus stimulantibus caute mercandum, aut omnino abstinendum est: siquidem vehementer timendum, ne febris tertiana, vel quartana in acutam continuam permutetur. Cariophylli cum aliis aromatibus e. g. cum foliis macis, cinnamomo, nuce moschata, vino fortissimo infusi, & lenissime per $\frac{1}{4}$. horæ decocti, ut pani tosto affundatur, externe pro fomentis inserviunt, quæ ad debilem, & frigidum ventriculum roborandum, calide applicata, apprime conveniunt: In Cholera, ubi homo brevi intervallo emaciatur, pulsum debilem habet, singultit, & pallida imago mortis luridam reddit faciem, toties laudatus *Optimus Præceptor Antonius de Haen* tale nobis fomentum commendavit: imo hoc vinum cochleatim quoque interne dari, lintea vero eidem immerfa locis subaxillariibus, & iniqui, ut vires simili in casu erigeret, applicari voluit. *Oleum Cariophyllorum essentiale* causticum est fere, quod gossypio exceptum, & denti carioso excavato immissum, nervum, si eum tangere possit, destruit, & dolorem dentium sæpe miraculi instar sanat. Si oleum hoc interne exhibere, quid indicet, optime forma eleosachari id præstabis.

CINNAMOMUM, & *CASSIA LIGNEA* ob summam affinitatem simul pertractantur: odorem penetrantem, acrem, aromaticum; saporem gratum, subdulcem in fine adstringentem habent: quapropter simul stimulant, ac roborant, motum hu-

morum augent, & vasa aliquantum coarctant. Datur vero Cinnamomum vel forma pulveris solum, aut aliis pulveribus additum, vel forma tincturæ, aut infusi aquosi vel vinosi, id quod melius est, aut denique forma vini medicati: optimum enim vinum roborans, & restaurans inde paratur, si unc. I. vel unc. II. libræ I. vini infundantur. In decocto vim suam aromaticam exiit, retinet adstringentem. Prostat oleum still. Cinnamomi pretiosum valde, atque ideo sæpe spiritu vini rectificato, vel oleo papaveris adulteratum, quam vero fraudem detegere Chemia docet. Oleum hoc ubi valide stimulandum, motus humorum augendus est, ut in morbis lentis, frigidis, mucosis, & aquosis, sive hydropicis, &c. convenit: tumque aut in pilulis, aut in pulvere cum saccharo, in eleosacharum redactum, exhibetur. Magnus Boerhaavius, dum vires parturientium, nimis fractæ erant, oleum cinnamomi, debitis tamen cum cautelis ad guttas III. vel IV. in ovo torbili, aut eleosacharo dedit. Habetur etiam aqua Cinnamomi virtutis non spernendæ; dein aqua Cinnamomi Buglossata, quæ egregium est reficiens. Denique aqua Cinnamomi cydoniata, &c. qua tamen facile carere possumus. Syrupus vero Cinnam. præcipue, si diu coquatur, non multum valet.

CARDAMOMUM tres in se species continet, nimirum longum, sive maximum; majus, & minus: omnes vero saporem acrem, aromaticum habent, halitum oris emendant, & ubicunque stimulandum, calefaciendum, motus humorum augendus est, curam omnem absolvunt. Frigidum ventriculum emendant, roborant, sicque digestionem promovent. Dantur vel in pulvere a scrup. I. ad dr.ß. omni bihorio, vel trihorio: aut in vinis medicatis a dr. I. ad unc.ß. *Semina Cardamomi majoris*, sunt acriora, quam maximi; ideoque ubi majore stimulo opus est, jure præferuntur: minus plerumque in officinis datur, ubi Cardamomum absque epitheto præscribitur: differt minus a longo acedine majore; idcirco etiam magis stimulat, ac roborat. Prostant quoque in officinis *semina Paradisi* dicta, quæ cum seminibus Cardamomi nequaquam confundi debent: sunt enim magis acria, & sua tenacitate plus inflammantia.

ENULA CAMPANA, sive **HELENIUM** saporis est acris, aromatici, amari admodum, odoris similis. Potissimum adhibetur, ubi nimia solidorum inertia, laxitas vasorum, lentor,

&

& mucositas humorum peccant: hinc in morbis aquosis, pituitosis, leucophlegmaticis, & frigidis, ubi parvus simul, & lentus est pulsus, præstantissimum est remedium; sed ubi inflammationis metus adest, summopere noceret. Radix hæc ob aroma volatile non bene decoquitur, sed unc. ꝑ. vel etiam unc. l. libræ uni aquæ infunditur, & melle edulcoratur, quod medicamentum tussim senilem, alias incurabilem, sæpe feliciter curavit: etenim roborando infirma latera, excretionem mucii adjuvat. *Clariss. Professor Chæmiæ D. Laugier* nobile remedium in tussi convulsiva ex hac radice parat, quod hic adducere non inutile erit.

Recip. Radic. Enulæ campan. ꝑ. l.

affundatur in vase terreo acetum vini, ut ad digitos quatuor supra emineat; relinque per octiduum, dein colaturam fortiter exprime. Dentur infanti omni bihorio duo parva cochlearia cum syrupo Violarum, Rhzados, florum Tunicæ, aut cum melle.

Si autem infantes nimium inde tussirent, cum vino Burgundico parari posset. Cæterum Radix Helenii bonum est remedium pro iis, qui potibus adeo sunt dediti, & ideo debilia viscera habent: si tamen illa abutantur, pessime corpus suum perdunt. Summi denique usus est in febribus intermittentibus; in podagricis, & rheumaticis doloribus a causa frigida productis, ubi simul calor nimius adest. Datur, ut monui, in infuso; sed etiam in pulvere, quod electuariis optime admiscetur. Prostant quoque *radices condite*, de quibus ea, quæ de radice Acori dicta sunt, adnotanda veniunt.

CASCARILLA. Cortex hic diversis nominibus ludit, siquidem *Schaccarilla*, *Cochinchina*, *Cortex Peruvianus spurius* dictus fuit: est autem Cortex Cascarillæ Rhabarbaro non dissimilis, saporis amari, & aromatici, odoris debilis ambarini quid referentis, prunis injectus penetrantis, & grati: vires habet stimulantis, motum humorum augentes, solventes, & leniter simul roborantes, ac sudoriferas. Ad febres intermittentes primum, cum cortex peruvianus rarus adhuc, & pretiosus esset, dein quoque ad febres petechiales, aliasve malignas, ad dysenterias &c. adhibebatur. *Ludovicus Apinus* primus erat, qui eundem in febri-

bus

bus malignis, cum dyssenteria conjunctis, dedit: propinavit vero dr. I. bis vel ter de die in substantia, vel extracti ejus aquo si grana V. aut VI., idque omni fere sexta hora, atque ita vel sudorem elicit, vel alvi solutiones pulcherrime promovit, morbumque humano generi adeo fatalem, & exhorrescibilem feliciter debellavit. *Technerus* Heisteri discipulus quoque testatur, corticem hunc in morbis putridis post celebratas venæ sectiones, & præmissas purgationes, aut vomitoria, summe profuisse. Interim generalis nimium usus illius evasit; in malignis quidem febribus, ubi dyssenteria putrida, vel putredinis tantum suspicio adest, optime adhibetur; verum non agit vi quadam specifica, sed vi stimulantibus similibus, præmissis nempe generalibus, communi. In febribus intermittentibus in penuria corticis peruvianiani, ut referunt *acta Parisina anni 1719. pag. 70.* summi est usus: in pleuritide vero, & peripneumonia Cortex Cascarillæ a *Stahlis* commendatur; sed si aliunde nimius humorum motus peccet, ob magnam resinæ partem, qua tenaciter, & periculose adhereret, hic male applicaretur; ubi tamen post largas venæ sectiones vires deficiunt, his quoque in morbis sensim, sapius repetita dosi, & aqua dilutus, grato suo aromate labascentes vires erigeret, & admodum prodesset. Datur autem in substantia a scrup. ß. ad scrup. I. imo ad dr. I., vel in infuso vinoso a dr. ß. ad II. in tinctura sive essentia a gutt. X, XX, & XXX. Extractum denique aquosum a gr. III. ad gr. VI. VIII. X. Extractum hoc præcipuam laudem habet in dyssenteria, dum præmissis, aut junctis simul purgantibus e. g. Rheo, Myrobalanis exhibetur. Siquidem virtute intestina laxa roborandi eximia gaudet.

CORTEX WINTERANUS alio nomine *Magellanicus*, diffusus suavem odorem spargit, & aromaticum; linguæ autem impositus majore copia, & masticatus ita urit, ut cariophyllorum in modum vere inflammet. Hinc ubi corpus iners valide stimulandum, & lentus nimium motus humorum augendus, ut e. g. in leucophlegmatia, hydrope, scorbuto laxo, & frigido ex vita sedentaria orto, in omnibus denique morbis frigidis, ac mucosis, non infimum certe locum obtinet. Potest adhiberi forma pulveris, plerumque tamen, & optime forma infusi vinosi, vini que medicati. Prostat quibusdam in officinis Tinctura ruberri-

ma, sed acerrima simul, quæ cum syrupo quodam conveniente, id quod de omnibus tincturis acerbis notandum est, præscribi debet.

DICTAMNUS ALBUS *Fraxinella* etiam quibusdam audit. De tota hac planta solus cortex radicum medius, *Alburnum* dictus, in usus medicos trahitur. Hic saporem acrem, amarum; odorem præsertim recens, penetrantem, & aromaticum habet; atque in morbis contagiosis, ut in peste, ubi sudor promovendus, adhiberi potest; vires enim calidas, & stimulantibus continet. Datur in pulvere ad drach. I. sæpius tamen in infuso. Est adhuc alia species, quæ *Dictamnus creticus* dicitur, ex quo folia præcipue cum vino infusa usurpantur. Vires autem a prioribus haud abluunt.

GALANGA Radix est, cujus duæ sunt species, major nempe & minor; utraque saporem penetrantem, & aromaticum habet, ut lignum Sassafras, magis tamen inflammantem; odor vero huic est satis similis: minor potissimum, si absque epitheto præscribatur, intelligenda est, tametsi viribus iisdem gaudeant. Major in taleolos scissa, & integre degluta, ad morbos frigidos, ad debilitatem ventriculi, ad appetitum excitandum optime datur: minor in cruditate ventriculi, in colica flatulenta &c. exhibetur. Dosis in substantia est scrup. ß. ad scrup. I. in infuso aquoso, aut vinoso dr. I. dr. II. ad unc. ß. cui addi potest syrupus conveniens. Species *Diagalanga* ad frigidos ventriculi morbos profunt.

HYSSOPUS Folia habet gustu acra, & aromatica, odore suavia: tota planta in usum adhibetur: siquidem illi vis attenuans, calefaciens, stimulans, motum humorum augens inest: infusum ejus melle edulcoratum, optimum est expectorans. Hinc dum lentus mucus, ut in asthma pituitoso, in catarrho; aut pus pulmones, vel alias quascunque partes obsidet, calor vero, febris hectica, & suspicio inflammationis abest, egregios effectus præstat, præsertim si in labe purulenta viscerum lactis usum simul adjunxeris. Decoctionem non fert; exsiccare tamen utcunque potest. Prostat in officinis aqua *Hyssopi* fragrantissima, quæ ad mixturas expectorantes recipitur; tum etiam *conserva*, & *syrupus*, cui virtus aromatica, & stimulans inest.

Ex-

Externe folia contusa ad fugillationes, vel contusiones optime applicantur.

IMPERATORIA RADIX: validissima ejus vis illi hoc nomen imposuit: stimulantissimum enim aroma habet, ac degustata, ignea fere deprehenditur: hinc si lingua e. g. ex nimia debilitate fuerit paralytica, in talleolos scissa, eidem imposita, miros saepe effectus edidit. Interne adsumpta mucum educit, status a causa frigida ortos, pulsu simul imbecilli existente, discutit, ventriculum, & intestina roborat: usum certe summum habet in temperamento frigido, & mucoso, in leucophlegmatia, in hydrope incipiente; denique ad rheumatismum, podagram, scorbutum a causa frigida productum, laudatur: neque jamen luxuriandum est hac radice; siquidem urinam, & sudorem dosi etiam parva efficacissime movet, motum humorum auget, vasa stimulat admodum: unde aperit, incidit, attenuat vehementer. Si igitur in omnibus praedictis morbis calor, sitis, aut febriculae adsint indicia, si inflammatio vel praesens, vel futura metuitur: aut hydropicorum aquae corruptae sint, ingens nocumentum adfert. Interim tamen infusum ejus multa aqua dilutum, & melle edulcoratum, in acutis etiam, quales sunt pleuritis, & peripneumonia, circa crisin, ubi per repetitas venae sectiones, & alia remedia vires debilitatae sunt, febrisque deferbuit, materia vero cocta expelli nequit, summo cum effectu exhibetur. Datur caeteroquin radix haec in substantia a scrup. I. ad dr. ss. melius autem in talleolos minores scissa, ut omni hora frustulum deglutiatur: vel in electuario cum melle; aut denique forma infusi aquosi, & vinosi; majorem tamen vehiculi copiam ob acrimoniam suam requirit. Vinis medicatis quoque magnam vim communicat. Dosis ordinaria est unc. ss. pro lb. I. aquae; in hydrope autem, si impune liceat, unc. I. vel unc. II. ad lb. I. vini generosi, vel etiam chalybeati, sumi possent. *Extractum* Imperatoriae efficax est stimulan, quod a gr. V. ad X. exhibetur. *Folia* recentia cum sale, & aceto contrita, ad contusiones, strumas, tumores frigidos discutandos laudantur; calor tamen absit oportet, ac interna simul remedia non negliantur.

JUNIPERUS. Baccae Juniperi odorem referunt balsamicum, & fragrantem, saporem linguae imprimunt gratum, aroma,

maticum & stimulantem; vires habent diureticas, & flatus (intellige semper a laxitate ventriculi, & intestinorum debilitate ortos) discutientes. Omnia præparata officinalia præclarum usum habent in leucophlegmatis, & hydrope incipiente, dum aquæ adhuc per urinæ vias educi possunt. Præstantissimum autem remedium est *Rob baccarum*, si unc. I. ejusdem solvatur in unc. VI. aquæ destill. Juniperi, & omni hora unum, vel duo cochlearia exhibeantur: mira enim penetrabilitate omnia vasa transit, stimulat, motum humorum promovet, sudorem, & urinam (hanc etiam violaceo colore tingit) efficacissime pellit; & vi balsamica simul putredini resistit. Infusum baccarum ob effectus eisdem laudatur, & ad diathesin calculosam commendatur, vitando tamen sanguineum temperamentum. Prostat imo in officinis *aqua Juniperi*, quæ cohobata præcipue magnarum est virium. 2do *oleum still.* quod ad gutt. IV. aut VI. in eleosacharo adhibetur. 3tio *Spiritus Junip.* & tandem *syrupus*, quæ omnia in prædictos morbos miram efficaciam exercent: si omnia præparata simul misceas, obtinebis mixturam diureticam certe optimam. Lignum Juniperi Quajaco substitui potest: ceterum in suffumijs ad aerem depurandum usurpatur.

LAVENDULA. Binæ ejus sunt species, similis tamen virtutis & usus; odorem habent gratum, fragrantem, in omnibus suis partibus: saporem balsamicum, acrem, & aromaticum. Hæc planta in corpus adsumpta, solidâ stimulat, motum humorum auget, spiritus nimium torpidos excitat: hinc mala a debilitate senili, a lentore, inertia, mucositate, a frigore orta optime sanat. Ea de causa superbo etiam cephalici titulo donata fuit, tametsi talia nulla sint, nisi cognita prius causâ, medicamenta: nunquam enim, ubi calor præternaturalis adest, similia conveniunt. *Flores* instar potus Thèe infusi in morbis capitis, ut in memoriæ debilitate, in vertigine, paralyfi, lethargo, aliisque cerebri malis, a lentore abortis, profunt. Inter *Emmenagoga*, & *Aristolochica* in causis dictis merito etiam recententur. Possunt ex *Lavendula* sacculi, *cucuphæ dicti*, parari, qui in doloribus capitis a causâ frigida natis, abasis antea capillis, cum successu applicantur. *Lavendula* vestibis inspergi solet, tum ob odorem, tum ut tineas arceat, & fuget. Habemus *aquam still.* *spiritum*, *oleum still.* quod *oleum spicæ* audit: denique

nique *conservam Lavendulæ*. Si drach. I., II. vel III. hujus *conservæ* in unc. II. vel III. aquæ propriæ diluta, mane potentur, in debilitate ventriculi, in vertigine senili &c. optimum habetur medicamentum. Aqua Lavendulæ nervis amica est valde: ideoque pro mixturis hysteriarum præstantissima. Oleum vero still. in superius allatis morbis insignem efficaciam exercet.

LAURUS folia habet, quæ saporis sunt acris, aromatici, amaricantis, & subinde ad roborandum ventriculum, & ad pellenda menstrua a mucositate impedita, in substantia ad drach. ss. in infuso ab unc. ss. ad unc. I. præscribuntur. *Baccis* tamen potissimum utimur, quæ sunt aromaticæ, acres, & subamaræ, stimulo inflammatorio præditæ: usum habent in morbis frigidis, ubi humores nimium sunt mucosi, inertes, solida laxa; idcirco in leucophlegmatia, in hydrope, in frigiditate, & laxitate primarum viarum; in morbis pallidis virginum, in chlorosi; denique ubi tenaciore, vehementioreque stimulo opus est, profunt. Unde etiam in peste, & morbis contagiosis fere omnibus, ubi debilitas adest, & volatile adhuc miasma per sudores expelli potest, conveniunt. Varia jam formæ exhibentur uti e. g. in pulvere a gr. X. ad scrup. I. additis simul aliis pulverulentis: in infuso vinoso ab unc. ss. ad unc. I. pro tertia vini. Prostat duplex in officinis *oleum baccarum Lauri*: *stillatum* nempe, & *coctione paratum*, quod postremum interne vix adhibetur, in clysmatibus tamen, absente inflammatione dari posset. Externe vero ad articulos rigidos, nisi inflammatio subit, inunctione prodest. *Emplastrum* de baccis Lauri supra alutam extensum, abdomini applicatum, in diarrhæa laudatur. Ceterum baccæ Lauri, cum Aristolochia rotunda, Gentiana, & Myrrha ingrediuntur *Theriacam Diatesaron*, cujus tripla est mellis quantitas: præclarum sane remedium, cujus virtutem in laxis, & frigidis morbis tot felices in Nosocomio curæ satis testantur.

MACIS, & *NUX MYRISTICA*. Nuces istæ sunt oleosæ, saporis grati, calidi, & aromatici: in flatibus, & torminibus ventris; præcipue autem in diarrhæa, & dyssenteria a vulgo adhibentur: id quod bono cum successu fit, si mala hæc a laxitate tantum, & a frigida causa orta sint: atque tum vel cum saccharo pulverisantur, vel sine eo raduntur assumendæ. Dosis est scrup. I. ad drach. ss. Dum stranguria ab adlumpta cerevisia

nascitur, Nux Moschata saepe citum levamen adfert; Ex nucibus his, vapore aquæ calidæ emollitis, oleum exprimitur, quod *oleum Macis*, vel *Nucisse* audit: est vero illud aurantii coloris, butyri consistentiam habens, & in morbis frigidis, atque in rigiditate articularum, ubi nulla timetur inflammatio, bonum satis linimentum præbet; notandum est autem illud, non ad guttas, sed ad grana præscribendum esse. Cæterum omnibus fere balsamis artificialibus basin dat. Habetur etiam *oleum essentielle* Nucis Moschatae, quod post oleum Cinnamomi, cui quandoque substituitur, primum locum tenet. Datur in dictis morbis a gr. I. ad gr. IV. forma eleosachari, vel in liquore quodam spirituoso. *Aqua still.* & *spiritus* inde paratus satis sunt efficaces.

Nomine *Macis* venit cortex reticularis, qui cortice viridi ablato, nucem tegere conspicitur, acer, aromaticus, oleosus: hic quoque vires aromaticas, penetrantissimas possidet: ideoque uti cætera aromatica, ubicunque corpus nimis debile incitandum, & stimulandum est, in debili, & frigido ventriculo &c. juvat: quem in finem in infusis stimulantibus, & aromaticis, in vinis medicatis frequenter adhibetur.

CORTEX SIMARUBÆ saporis est amari, & aromatici: vires stimulantibus simul, & roborantes habet. In diarrhæa, & dyssenteria a laxitate orta, celebre medicamentum: si enim tum præmissis purgantibus, quarta quavis hora ad drach. \frac{ss} . in substantia cum una quarta parte grani opii exhibeatur, eos morbos saepe felicissime debellat. Interim quoque forma decocti non inepte exhibetur: sed decoctio per bihorium fieri debet, ut virtus ejus satis extricetur: proportio est unc. \frac{ss} . pro pintha una aquæ, colaturæ dein additur syrupus Diacodii ad unc. I, ut æger omni bihorio adsumat unc. II. Alii solent drach. II. hujus Corticis cum \frac{ss} ris II. ∇x , aut cerevisiæ ad residuum parvis tertiarum decoquere, illudque in partes quatuor dividere, ac ægro tertia quavis hora unam calidè propinare, quo fieri dicunt, ut dolores mitigentur, copiosa urina reddatur, parcior neque ita fatida alvus excernatur, & morbus integre persanetur. Interim notandum est, corticem hunc nocere, ubi putredo, abscessus, cancer, ac scirrhus talem dyssenteriam faceret. Ceterum etiam est antihelminthicum; tum vero cum Rheo plerumque dari solet.

MEN-

MENTHA plures continet species, quæ omnes odoris sunt grati, & aromatici; *crispa* tamen reliquis præfertur. Vires ei insunt calefacientes, stimulantés, motum humorum augentes; hinc vires cum aliis plantis aromaticis communes habet: ventriculo vero, & nervis præcipue quid amicum possidet: ideoque in morbis frigidis ventriculi, in singultu a perturbato motu spirituum orto, in affectione hysterica, in convulsione hysteriarum pulcherrimi est usus. Datur in pulvere; melius autem in infuso aquoso, vel vinoso, ad m. l. pro libra l. liquidi. Prostat *aqua still. Menth.* cum vino, & sine eo facta; dein *spiritus, syrupus, conserva, & oleum stillat.*, quæ præparata omnia in recentibus paulo antea malis, apprime conveniunt. Oleum Menthæ teste *Cl. Boerhaavio* languorem ventriculi fere paralytici superat. *Dom aquæ Menthæ unc. VI. spiritus Menth. unc. ss. syrup. Menth. unc. l.* miscentur, additis XXX. guttis Laudan. liquid. Syenham. mixtura præstantissima evadit, quæ faminis hystericis sape & gratissima est, & cito levamine medetur. Aqua Menthæ sub finem insultus epileptici, & hysterici vires languentes pulchre erigit. *Immortalis Boerhaave Chem. Tom. 2. process. 16.*
 „ sic ait: „ Menthæ crispæ herbam ter, quater cohobando, re-
 „ degi in liquorem balsamicum, penetrabilem, qui in roboran-
 „ do debili ventriculo, in frigida, lenta, mucosa pituita stoma-
 „ chi, in vomitu hinc orto, in lienteria remedium dabit in-
 „ comparabile, promptissime succurrens laborantibus, ut nihil
 „ supra.

MAJORANA odorem emittit fragrantem; saporem vero linguæ imprimit aromaticum, subamarum, penetrantem, ac stimulantem, imo totum quasi corpus transeuntem. Duplex illius est species: *nobilis* nempe, & *vulgaris*. Prima odore fragrantiore gaudet. Inter cephalicas olim numerabatur: & certe in vertigine senili, in primarum viarum debilitate, & ubicunque movendum est, summo usu se commendat. Infusum ejus cum melle plurimum valet, dum mucus iners pectus obfidet. Folia contorta naribus imposta, bonum errhinum præbent. Sacculi denique ex ea etiam sicci parantur, diversis corporis partibus stimuli causa, & præcipue capiti cucupharum instar applicandi: quem in finem illi junguntur folia *Rorismarini, Salvia, Lavendula, Betonica &c.* Decoctionem non fert, exsic.

exsiccationem tamen utcumque patitur. Prostat *aqua still.*, quæ in genere locum habet ad spiritus tardos excitandos: in specie vero ad nares obstructas referendas. Hunc in scopum unc. ꝑ. vel unc. i. manzæ in una, alterave uncia aquæ still. Majoranzæ solvitur, ut e cava manu naribus attrahatur. Gravedinem tamen hypochondriacorum, a crassitie omnium fere corporis humorum ortam, sæpe non juvat, nisi reliquæ simul referentur obstructions. Prostat denique *conserva*, & *oleum essenziale*, quod forma eleofachari ad morbos nervorum seniles laudatur, atque mucos tenaci uteri, frigidæque ejusdem destillationi, ut inquit Cl. Boerhaave *Chem. Tom. 2. process. 30. singulare, pulchrumque est.*

MARUM odorem aromaticum, adeoque vehementem habet, ut mane diu haustus collectionis tempore, caput turbet, & sternutationem producat: fortem quoque acredinis sensum in gustus organo excitat. Vires ejus sunt valide stimulantæ, & admodum utiles, præsertim ubi irregularis spirituum motus hysteriarum est compescendus. Ceterum eundem cum Majorana usum habet: nisi quod omnia Mari præparata multo sint efficaciora. Notandum est tamen illis, qui ab odore abhorrent, non facile dandum esse. Singulare præterea illud hæc planta habet, quod feles eam adeo ament.

MASTICHINA tum structura, tum virtute Maro est similis; hinc communes etiam cum illo usus habet.

OCTYMUM in officinis medicis *Basilicum* dictum; odorem spargit gratum, jucundum, aromaticum, ac valde penetrantem; saporem linguæ imprimit subacrem, atque balsamicum: merito igitur inter cephalicas, nervinas, cardiacas, carminativas, pectorales, & uterinas numeratur, & a Melissa virtute, ac usu non abludivit. Præscribitur plerumque in infuso vinoso ad unum, alterumve pugillum: externe inter balnea nervina, & sacculos discutientes, ac roborantes, æque ac Melissa species, recipitur.

PULEGIUM *Latifolium*, & *Angustifolium* habetur, saporis, & odoris est stimulantis, ac penetrantis: Vires illi insunt calefacientes, aperientes, crassa, & mucosa attenuantes: quod vero ad virtutes emmenagogas, & aristolochicas attinet, illæ certe, si catamenia ob tardum humorum motum, ob stagnantia crassa liquida desiderantur, summæ esse deprehenduntur. Verum
pessi-

peffime abuti folent mulierculæ hæc planta, dum in omni men-
fium, & lochiorum defectu, infufum ejus exhibent: fi enim
inflammationi uteri, vel calori nimio defectus ille fuos natales
debeat, ingens calamitas miferis eft metuenda. Infufum Pule-
gii melle edulcoratum, ad morbos pectoris mucofos, ad catarr-
hum fenilem, ad afthma pituitofum, ut hyffopus laudatur. Do-
fis eft. m. I. aut m. II. pro ſbra I. aquæ. Coctionem non pa-
titur, exficcationem utcunque fert. Habent officinæ aquam ſtill.
Pulegii, cujus ulus eximius eft, ubi indicatio aperire, caleface-
re, attenuare, & ſtimulare jubet: pulchrum præterea eft nervi-
num; hinc ad mixturas hystericarum, & hypochondriacorum,
ad ſopios mirabiles eorundem ſpaſmos, adhibetur. *Oleum ef-
ſentiale eadem vires poſſidet.*

RUTA ſingularem prorsus, & penetrantiſſimum tum
odorem, cum ſaporem habet: ideo fit, ut hæc planta adſumpta,
cunctas corporis partes tranſeat, omnemque ibi lentum humo-
rem, & ſtagnantem fundat, & excutiat. Fætor ejus graveolens
cum ſumma penetrabilitate junctus facit, ut irregulares ſpiri-
tuum motus, & ſpaſmi hystericarum, ac hypochondriacorum
a tali cauſa nati, feliciter tollantur, menſes vero, qui huic per-
turbato ſpirituum motui defectum debent, denuo reſtituantur.
Unde merito inter *Ariſtoloſchica*, & *Emmenagoga* recenſetur.
Præcipuus autem hujus plantæ ulus eft in febris malignis, &
in peſte, ubi vires vitæ valde languent, miasma interim ex aère
ſuſceptum, per ſudores adhuc e corpore eliminari poteſt. Opti-
mum tunc temporis tale foret infuſum, quod fieret ex m. II.
Rutæ cum ſb. I. aquæ, cui additur aceti ſb. ſſ.; hoc namque re-
medium mire excitat, abſque eo, quod inflammet, ac per ſudo-
rem, & tranſpirationem egregie agit, putredinique ſimul valide
reſiſtit. Externe cum ſale, aceto, & fermento panis folia Ru-
tæ bona præbent epifpaſtica, quæ, ubicunque a partibus ſupe-
rioribus revellendum eſt, plantis pedum inſigni cum effectu ap-
plicantur. Proſtat *Acetum Ruſaceum*, quod cochleatim exhibitum,
in malignis, & contagiolis morbis, cum inſigni debilitate con-
junctis, eximiam opem adfert. *Aqua ſtill. Rutæ* in mixturis ho-
rum morborum optime recipitur; & turbis ſpirituum pulchre
ſuccurrit. *Ingens Boerhaave Chem. Tom. 2. proceſſ. 16. aſſerit*, nun-

, quam deprædicabo Rutæ aquam crebra repetitione paratam

K

, pro

„ pro dignitate fati. In epilepticis, hysteri-
 „ cis curandis, in sudoribus, ac diaphoresi proliciendis,
 „ quid præstantius? *Oleum essent.* forma eleosachari pilularum
 „ &c. exhiberi potest: Quod adfirmante iterum *Cl. Boerhaave*
 „ epilepsiam a laxo, frigidoque, dum curat, simul anthysteri-
 „ cum eximium, quoties id mali frigida de causa. Habetur etiam
 „ *extractum*, & *conserva*, quæ tamen de virtute sua aliquid amife-
 „ runt.

SABINA odorem singularem, attamen satis gratum ha-
 bet. Planta hæc magnarum est virium, & multum olei essen-
 tialis continet: omnibus jure laudatur a virtute Emmenagoga,
 Aristolochica, & Antiparalytica; atque scelestæ faminz illius
 ope fatum e sinu materno exturbant; verum ob hæmorrhagiam
 inde sequentem summum vitæ periculum incurrunt. Vires enim
 valde stimulant, calefacient, & motum humorum augen-
 tes possident. Pessime proinde vulgus eam in omni defectu men-
 sium adhibet: siquidem talia stimulantia, uti sæpius jam monui,
 nunquam locum habere possunt in casu, ubi inflammatio, aut
 defectus sanguinis, impediti catameniorum fluxus causa est; sed
 tum solum conveniunt, cum tenacitas mucosa id mali pro-
 duxerit. Sic quoque in morbis paralyticis tunc primo exhiben-
 da erit, quando cessante jam apoplexia nullus amplius calor
 præternaturalis deprehenditur. Solet in infuso aquoso, vel vi-
 noso, ad unum, alterumve pugillum præscribi. *Aqua stillas. Sabinæ*
 „ præcipue cohobata egregiæ est virtutis, de qua *Cl. Boerhaave*
 „ in *processu antea citato* 16. iterum hæc verba habet: „ Sabinæ
 „ frondes aquam dedere cohobando paratam, quæ omnes ner-
 „ vos simul impetu vix credibili commovebat; hinc inter Ecbo-
 „ mica, Emmenagoga, Hæmorrhoidas moventia, calefacientia,
 „ remedium pulcherrimum, si modo adhibetur, ubi convenit.
 Hanc aquam adhuc superat *oleum essentiale Sabinæ*; quod ubi sti-
 mulandum, motus humorum augendus, febris quasi artificialis
 excitanda; ac denique menstrua, & lochia a languore solo reten-
 ta, pellenda sunt, summum est remedium. Dosis autem est gut-
 ta una, vel altera in eleosacharo, in pilulis &c. quæ pro Medi-
 ci judicio etiam augeri potest.

SALVIA. Duas potissimum *Salviæ* species officinæ medi-
 cæ habent: *majorem* scilicet, ac *minorem*: quæ virtute sua omnino
 sunt

sunt æquales, gustu adstringentes, stimulantés, & roborantes: ubi igitur humores dissolvuntur, putredo metuitur, miasma adhuc volatile distillandum est, egregium *Salviæ* infusum exhibet medicamentum: grato enim suo stimulo motum humorum auget, contagiosum per sudorem, & transpirationem expellit; vi roborante, sive adstringente humores compingit, & solida roborat; denique putredini etiam resistit. In sudoribus nocturnis cohibendis, quibus homines post febres intermittentes, aut etiam Hypochondriaci, & Melancholici sæpe distillant, dummodo hi non sint colliquativi, *Salvia* cæteris omnibus palmam præripit, tum vero infusum cum spiritu vini parari debet; Proportio est m. l. ad lb. l. spiritus; ex quo ægri cubitum ituri duo cochlearia fumant: qui spiritum vini non ferunt, cum vino infundere possent; tametsi minore cum effectu. Ceterum infusum *Salviæ* ad sanandas laxas, putridasque scorbuticorum gingivas optimum collutorium præbet. Prostat aqua, & oleum stillat. *Salvia*, quæ rescicendi, & stimulandi gratia præscribuntur,

SEMINA SANTONICI, Semina *Cinæ* quoque dicantur: hæc si recentia fuerint, odorem fragrantem, saporem calidum, aromaticum, camphoram quasi redolentem, cum penetrabili admodum amarore conjunctum habent: virtute gaudent omnibus aromatibus communi: hinc iterum in primarum viarum debilitate, & ubicunque stimulandum, & roborandum est, locum habere possunt: tametsi tunc aliis, his longe præstantioribus, officinæ abundant remediis. Merito autem inter antihelminthica referuntur: experimentis enim repetitis constat, vermes ab his seminibus adsumptis, enectos fuisse: id quod intestina roborando, & stimulando, pituitam incidendo, sicque nidus vermium destruendo, non vero amarore suo præstare videntur. Optime dantur vel sola in pulvere a scrup. l. ad dr. l. vel cum purgantibus e. g. cum Rheo, cum Mercurio dulci mixta. Interim etiam in infuso tum vinoso, tum aquoso præscribuntur, aut denique cum melle in formam boli, aut electuarii rediguntur.

SERPILLUM & THYMUS. Duz hæc plantæ externo habitu, & virtute sunt æquales: validissimum, ac penetrabilissimum aroma in se continent, atque ubi totum corpus, vel quandam ejus partem lentor occupat, motus humorum languet,

stimulanda solida, liquida vero crassa, lenta attenuanda sunt. & dividenda, locum habent. Hinc in catarrho senili, frigido, ubi crassa pituita pulmones obsidet, absente febre, & calore, infusum earum cum melle laudatur: dosis est m. l. pro ss. l. aqua. Folia externe in sacculis applicata tumores frigidos discutiunt. Ceterum ad fomenta, & balnea roborantia adhibentur. Prostat *oleum essenziale Serpilli*, quod acrimonia sua omnia olea Europea superat, ideoque interne vix dari potest. Usitatissimus autem, ac vel mulierculis cognitus, est *spiritus Serpills*, qui, dum stimulare convenit, interne exhibetur, & externe quoque partibus affricatur.

*ZINGIBER Radix culinis, & officinis medicis inservit; saporis est fervidi, & fere ardentis; odoris grati, & aromatici: summo cum successu adhibetur, ubi valide, & absque discrimine stimulandum, ut in morbis frigidis fieri assolet: cum vero radices Zingiberis acres adeo sint: syrupo sacchari conditæ prostant, quæ, dum ventriculus debilis est, atque pituita abundat, conveniunt: si enim tunc drach. ss. vel drach. l. ter de die deglutiatur, fibras irritat, ventriculum, & intestina roborat, pituitam educit. In febribus autumnalibus tempore ἀπυρεξίας forma conditi cum Theriaca, prædicta dosi ter de die bono cum effectu adsumitur: male vero faciunt illi, qui talia aromatica cum spiritu vini in primo stadio intermittentium ebibunt: has enim non raro in acutas inflammatorias mutant, quæ ultimam ipsis perniciem minitantur. In pulvere hæ radices vix præscribuntur; possent tamen ad grana XII. hac forma exhiberi. Infusum totam earum vim extrahit; & vinis quoque medicatis optime adduntur. *Oleum stillat.* valde temperatum est, licet radix tam acris esse deprehendatur.*

Gummi Ferulacea, & Resinæ.

Quid Gummi sit, quid Resina, aut Gummi - resina ex Chemicis notum suppono: solas ego virtutes medicas, easque præcipuas examino. Varia autem habentur Gummi, quæ inter tria sunt Ferulacea: scilicet *Ammoniacum*, *Galbanum*, & *Sagapenum*; quibus nonnulli *Opopanax* adnumerant.

GUM.

GUMMI AMMONIACUM. Gummi-resina melius dicenda foret: odorem gravem; saporem aromaticum, & amarum habet, cum ingrata penetrabilitate conjunctum. Optime adhibetur illis in morbis, in quibus sensim, & leni calore stimulantium, hypochondriacæ, melancholicæ, & hysteriæ obstructions referendæ, aut irregularis spirituum motus compescendus, spasmi sopiendi, intestina laxa, & flatibus distenta, roboranda sunt; nimius vero calor abest. Per menses tum sæpe forma pilularum adsumi debet: excitat enim, roborat, solvit: hinc debilitatem ventriculi ad gr. VI, VII. exhibitum, belle curat: dumque simul purgandum est, Aloe, Sapo Venerus &c. adjungi possunt, quo fit, ut etiam bilis vices pulchre suppleantur. In mucosis præterea, & lentis morbis pectoris, ut in orthopnoea, in asthma pituitoso, &c. & ubicunque crassus humor peccat, oprato successu non caret. Forma pulveris præscribi non debet, tum quod difficulter pulverifetur, tum etiam, quod multum de virtute sua perdat. In mixturis valde est nauseosum; interim aliquando hac forma dandum est: tum vero vitello ovi antea solvendum erit. Celebratissima est illa mixtura *Bruneri* in asthma pituitoso, & in paroxylmo præsertim utilis, quæ fit ex unciis III. aquæ Hyssopi. *Unc. ꝑ. vini Rhenani, & drach. I.* Gummi Ammon. cui sæpius pro varia ratione egregie additum est Oxymel squilliticum, spirit. salis Armen. &c. Ceterum notandum restat, quod si aceto depuretur, virtutem amittat. Externe Gummi hoc summum est resolvens; ideoque ad indurationes frigidas, ad scirrhos resolubiles, ad bubones venereos induratos dissipandos, cum aliis in emplastrum redigitur, & applicatur.

BDELLIUM odoris non est ingrati quidem, sed neque efficacis: si masticeur primo nullum, dein amarum vehementer, & durabilem linguæ saporem imprimit: Gummi hoc usitatum adeo non est; virtute ramen, & usu cum Ammoniaco utunque convenit.

ELEMMI Resina potius mollior est, quam Gummi: odoris, & saporis est balsamici; incensum, gratum odorem spargit. Usus ejus tum internus, tum externus rarus est. De cetero vis balsamica, & vulneraria illi inest.

GALBANUM est corpus Gummi-resinosum, quod odore singulari, sapore penetrantissimo, amaricante gaudet: impurius est Ammoniaco, attamen odoratum magis: ideo quidam illud aceto depurare volunt; ast virtus maxima per hoc dissipatur. *Aequales* prope cum Gummi Ammoniaco virtutes, & usus habet: interim tamen ob majorem fragrantiam eo in casu preferendum est, ubi irregulares solum spirituum motus compescendi sunt: Ammoniacum vero melius est, si stimulus diu applicandus, & balneum quasi siccum tota die requiratur, obstructionsque simul referendæ sint. Gummi Galbanum menses, & lochia a perturbato spirituum systemate remanentia, insigniter promovet. Datur cum aliis gummatibus, & *Therebinth: q. l.* forma pilularum. Externe tandem specie emplastri cum Castoreo, *Asa fetida hystericarum umbilicis cum successu* apponi solet: præterea accensum, & supra alutam extensum, ad bubones, & anthraces applicatum laudatur.

MYRRHA ALEXANDRINA odorem suavem, & gratum gustu halitum spirat; efficaciam continet diurnam, totum fere corpus permeantem, amarorem emittit non inamœnum, & balsamicum: hinc ubi stimulus magis diurnus requiritur, & vasa roboranda sunt, optime exhibetur. Si *stomachus iners*, debilis, mucosus, ac lenta quadam materia quasi obductus; si prostratus appetitus a vita sedentaria ortus sit, vi sua sensim exhalante, & stimulante, summopere juvat, præterquam quod putredini simul efficacissime resistat. Menstrua quoque pellit, non tamen vi quadam specifica, sed roborante, stimulante, ac mucum incidente; calidis idcirco, & plethoricis ab hoc remedio est abstinendum. Myrrha interne raro in pulvere datur, rectissime vero in pilulis a scrup. ꝑ. ad scrup. I. Resina hæc spiritu vini soluta, efficacissimum præbet remedium, quod cum Croco, & Aloe nobile illud *Elixir proprietatis*, longævitatem liberaliter adeo promittens, ingreditur: tametsi vero eandem largiri non possit, egregium nihilominus est medicamentum, sive forma sicca pilularum, sive humida exhibeatur. *Ruffus Ephesus* primus hoc Elixir forma pilularum dedit, quæ certe summam open ferunt, ubi iners, glutinosum, & mucosum corpori inest, ac lentor sanguinis menstrua retinet. Solent tunc gr. X., aut XV, per dies aliquot adsumi, siquidem pulchre roborant, incidunt,

dunt, & evacuant. Massa hæc pilularum nostro in dispensatorio Croci loco, Gummi Ammoniacum recipit, & *pilule pestilenciales* nuncupantur. *Elixir Paracelsi* multis in morbis magni æstimatur a practicis, atque in paulo antea recensitis malis a gutt. XXX. ad gutt. XL. ad L. usurpatur. Si Elixiris proprietatis unc. ꝑ. misc:as cum liquoris terræ foliat, tartari, & tincturæ Myrrhæ aa unc. ꝑ. sicque omni trihorio guttas L. cum cochleari vini porrigas, insigne remedium habes, quod catamenia deficientia in corpore, ubi sufficiens plethora adest, passim feliciter restituit. Myrrha ceteroquin id mirum habet, quod cum omnia fere menstrua renuat, per albumen ovi solvatur, & oleum fundat, quod *oleum Myrrhæ per deliquium* dicitur: hoc ad fissuras labiorum, a frigore ortas, ad papillas mammarum a causa externa fissas, quod e. g. infans eas momorderit, inservit. Prostat *essentia Myrrhæ*, quæ cum multo sale alc. constet, ad gangranam, & ulcerum putredinem accipi haud debet, interim ubi fistulæ detergendæ sunt, plurimum valet. Externe pulvis Myrrhæ partibus putridis inpergitur, easque egregie sanat: acris enim commercium tollit, putredini resistit, & exsiccat: Chirurghi eum quoque ossibus cariiosis adhibent.

OPOPANAX est corpus odoris gravis; saporis mire balsamici, comite quadam penetrabili amaritie; in spirituum *αταξία* in languoribus melancholicis, hysteris, & hypochondriacis apprime conveniens: volatile enim illud aroma nervos stimulat, viscosum excutit, & spiritus ad certas partes applicat. Usus ceterum similes cum Gummi Ammoniaco, & Galbano habet.

SAGAPENUM odoris rursus est gravis, & virosi; sapor amarum quid, & alliaceum præferet. Vires eadem sunt cum Gummi Ammoniaco, & Galbano, nisi quod virtus stimulans in Sagapeno major sit, teste summa graveolentia; hinc in morbis hysteris, & hypochondriacis, ubi irregularis spirituum motus est reducendus, sæpius vel naribus hautum, miseræ fæminas sanat: illud præterea habet, quod fæces olidissimas reddat.

ASA FÆTIDA corpus est Gummi - resinosum, odoris ingrati, & si recens fuerit, olfactui intolerabile; saporem, & vim calefacientem, ac stimulantem, cum penetrabilissima amaritie

ritie

ritie conjunctum habet. Vires ejus Gummi Galbano, & Ammoniaci sunt analogæ, magis tamen excitantes, stimulantés, & calefacientes: Quare in compescendo irregulari spirituum motu, & in paralyfi, ubi febris artificialis excitanda est, & penetrabilissimum remedium requiritur, reliquis præfertur: nocet autem plethoricis, temperie calida præditis, & simul admodum mobilibus hystericis, hypochondriacisque. Atque hæc ratio est, quod multi ab interne adsumpta lædantur: sin vero calor nimius absit, turbas, & spasmos a perturbato spirituum systemate ortos, optime compescit. Mulieribus, quæ sunt temperati phlegmatici cum Gummi Ammoniaci, vel Galbano præscribitur: solent tunc grana XV. Asæ fatidæ, ad drach. I. Gummi Ammon. accipi, & cum Therebinthina q. s. catapotia formari, ut factor obvolvatur. Parantur inde quoque poma hystericæ, quorum odore solo turbæ hystericarum sæpe feliciter compescuntur. Interim notandum est, fæminas quasdam valde mobiles hunc factorem non ferre, quin convellantur, quibus itaque dari non debet. Conficitur inde *unctura* satis nauseosa, quæ cum aqua Rutæ in paroxysmo hystericæ exhiberi potest. Hoffmannus Asam fatidam inter præcipua antihelminthica refert.

CAMPHORA mirum profecto corpus, nec ulli alteri simile; ad nullum igitur genus revocari potens: neque longo etiam examine hic loci naturam ejus indagabo, quum sola integram dissertationem exposceret: solas igitur virtutes illius medicas adferre libuit. Est autem Camphora nostræ odoris aromatici, fragrantissimi, admodum volatilis, quo omnia loca replet; saporis pariter aromatici, ignei fere, ac penetrabilissimi totum brevi corpus permeantis. Vires ei a quibusdam calefacientes, ab aliis refrigerantes adscribuntur: Verum argumenta, quæ pro frigore adferuntur, fallacia sunt, & captiosa: venerem enim extinguere dicunt; sed qui Camphoram tractant, idcirco prole non carent. Ast virtutem calefacientem, vis aromatica, tenuitas, & volatilitas satis superque docent: quam penetrabilis enim sit, sudor evincit, qui post adsumptam Camphoram eandem redolet. Quantos proinde effectus exerat in febribus acutis, a virulento contagio ortis, norunt omnes prædici, præsertim si materia morbosa tenuis adeo, & mobilis fuerit, ut per sudores diffiliari queat. In illis dein morbis acutis, in
 queis

queis ingens debilitas, jactationes assiduas, tendinum subsultus
 vix non extrema minitantur, in hoc remedio optata mortali-
 um salutis spem reponere licebit. In febribus exanthematicis
 præterea; ubi circa tempus criseos projectæ admodum vires cor-
 dis, materiam morbi ad cutis superficiem propellere non pos-
 sunt, Camphora stupendo cum effectu exhibetur: dabat tunc
 Clarissimus, & non satis æstimandus, mihiq̃ aeternum vene-
 randus Professor Antonius de Haen emulsionem ex seminibus Me-
 lonum, & Cucumerum, cujus libris circiter duabus grana X,
 vel XV. Camphoræ admiscebat, & pro ratione morbi omni ho-
 ra unum, aut omni bihorio duo cochlearia propinari jussit. In-
 terim etiam forma pulveris cum radice Contrajervæ, & Serpen-
 tariæ Virginianæ dedit. Cum Radice Zedoariæ, & Sacharo
 optimum sane, teste Minderero in tractatu suo de peste est antiloi-
 micum. Ceterum in bolo, in electuario, in potiunculis, in
 tinctura, catapotis, & mixturis a gr. V. ad X. XV. adhibetur;
 tametsi major, aut minor quantitas a Medici judicio depen-
 deat: in casibus autem, ubi inflammatio vel adest, vel incipit,
 semper contraindicatur: nocet denique plethoricis, & strictis
 Subjectis. Quod ad reliquum Camphoræ usum attinet, eam
ILLUSTRISSIMUS PRÆSES epilepticis cum successu propina-
 ri posse monet: inter carminantia vero non ultimum locum tenet.
 Cum plerique resinis id quoque commune habet, quod
 lentorem viscosum incidat, attenuet, resolvat; hinc si scrup. I.
 vel dr.ß. Camphoræ cum drach. I. Gummi Ammon. Galbani,
 aut Sagapeni misceatur, & inde formentur pilulæ, sicque om-
 ni trihorio, vel quatrihorio gr. IV. vel VIII. deglutiantur, præ-
 stantissimum est remedium, in frigida humorum diatesi, quod fæ-
 minas hystericas, affinesque viros hypochondriacos mire solatur:
 videndum est tamen, utrum odorem Camphoræ ferant, nē for-
 te in majorem seditionem systema nervosum conjiciatur. Si
 forma mixturæ præscribatur, vitello ovi, vel cum amygdalis an-
 tea subigi debet: proportio autem hæc est, ut vitellus medius,
 vel amygdal. scrup. II, aut tripla sachari quantitas, pro granis
 XV. Camphoræ accipiantur, & cum ea terantur. Mulieres
 Camphoram accendant, & in aqua extinguunt, idque sæpius
 repetunt, donec aqua Camphoram redoleat: hæc aqua pul-
 chras vires habet, quam hic Viennæ passim puerperis exhibent.

L

Pro-

Prostat *Spiritus Vini Camphoratus*, qui interne adsumptus stimulat, spiritus animales, vitales, naturales, & cerebrum ipsum excitat, grate afficit, ac movet. Tinctura Myrrhae cum Aloe, & spiritu vini Camphorato Chirurgis ad proserpentem gangranam, & ad osium cariem externe applicata, laudatur. Camphora cum Mastiche, Benzoin, Olibano &c. insigne quoque præbet suffumigium ad partes paralyticas roborandas, frigidisque hypochondriacorum tumores discutiendos, & dissipandos, præsertim si frictio accedat. Ingreditur denique multa unguenta, linimenta, & emplastra, de quibus omnibus agere longum nimis foret.

STYRAX sive *STORAX* juxta omnium authorum sententias in tres distinguitur species, quarum prima est in *granis*, quæ nunquam ad nos adfertur: altera *Styrax Calamintha*, quæ maxime est usualis: & ultima species est *liquida*. De duabus posterioribus jam breviter agendum erit.

STYRAX CALAMINTHA est lachryma ex arbore malo cotoneo simili fluens, odoris grati; saporis resinosi balsamici, & subdulcis: interne raro adhibetur: quamvis ad morbos pectoris, ac renum leniendos commendetur, idque ob vim suam balsamicam, ac detergentem; nam effectus ejus nullis adhuc constat experimentis: interim dari posset in pilulis a drach. ꝑ. ad drach. I. Externe in suffumigiis adhibetur. Prostant pilulæ de Styrace, quorum gr. VIII. gr. I. opii continent.

STYRAX LIQUIDA substantia est, therebinthinacea consistentia, odoris gratissimi; saporis aromatici, cujus vires hætenus satis perspectæ non sunt. *Tournefort in actis Paris. Anni 1713. in memor. pag. 367.* eam externe applicatam, gangranam sistere inquit.

LIQUIDAMBARUM est quoque substantia Therebinthinæ Venetæ instar pinguis; consistentia vero mel referens, odorem gratum, Styraei similem habens: sapor ejus est gratus, aromaticus, & calidus; vires generales prioribus æquales possidet, sed in usus internos non adhibetur.

Substantiæ odoris singularis, & virosi.

AMBRA GRISEA merito bituminis species esse censetur, quæ mari innatat, odorem suavem, saporem non adeo calidum ha-

habet, ut stimulanſ dici mereatur: eſt tamen effectus ejus mire penetrans, & efficax, non vero diuturnus: quapropter ubi ſubito pellendum, abſque eo, ut humorum motus multum augeatur, locum habere poteſt. In nervos potiffimum agit; hinc animi deliquiſ hſtericarum opitulatur: Quinimo & gravidis, in quibus magnum ſtimulum excitare haud licet, dari poteſt. Interdum tamen eam vix ferunt: modus eandem propinandi eſt, vel in ovo ſorbili, vel in vino, aut in pulvere cum ſacharo. Doſis eſt gr. I. ad gr. X, aut XV. Olim tanquam prophylacticum ad longævitatē commendabatur. Adeſt in officiniſ *conſectio Ambra completa, & incompleta: dein eſſentia Ambra liquida, & ſicca*, qua pro incitante, & ſtimulante uti poſſumus.

BENZOIN eſt refina, quæ combuſta gratum odorem ſpargit: ſaporem habet exſiccantem, baſſamicum, baſſamum peruvianum referentem. Uſus ejus præcipuus eſt in ſuffumigiis, ſed halitus accenſi nares vellicat, & multum ſtimulat, tuſſimque validam excitat: ideo in morbiſ pectoriſ non præſcribatur: ſiquidem tuſſim convulſivam producere valet. *Flores Benzoin*, qui ſunt ſolus ſal acidus, volatiliſ, ſoliduſ, in regno vegetabili, ad morboſ pectoriſ, ſolventiſſimi cum ſint, merito laudantur. Verum ubi vel minima ſubſeſt inflammatio, neutiquam conveniunt: dantur a gr. III. ad gr. X, in *electuario*, in *bolo*, optime tamen cum Maſtiche, & olibano forma pilularum. Proſtat *Tinctura Benzoin* ſaporis temperate baſſamici, quæ vi incidente, & reſolvente gaudet: atque in morbiſ frigidis pulmonum, in tuſſi pituitola cum ſyrupo de Hyſſopo, de Symphyto Fernelii a gutt. XX. ad XXV, imo ad XXX. cum ſucceſſu exhibetur: notandum vero, tincturam cum aquoſiſ præſcribendam non eſſe; fieret enim per talem miſcelam præcipitatio, naſcereturque *lac virginale* dictum, quod eſt grate odoratum, & coſmeticum ſatis innocuum.

CASTOREUM eſt liquor ex caſtore animali depromptuſ, & exſiccatuſ, cujuſ ſapor, ſi verum ſit caſtoreum, ingratuſ eſt, ac viroſuſ: virtuteſ ejus ſunt calefacienteſ, ſtimulanteſ, motuſ inordinatoſ ſpirituum compeſcenteſ: ideo in paſſione hſterica, & hypochondriaca, ubi ſimul motuſ humorum parum augendus eſt, nimiuſ vero calor non peccat, ſolamen adfert. Exhibetur plerumque forma pilularum cum gummatibuſ ferulaceiſ:

L 2

doſiſ

sunt grana III, IV, quæ omni bihorio repeti potest: interim etiam in pulvere, in electuario, in jusculis, in mixturis præscribitur. Prostat *tinctura*, & *essentia Castorei*, quæ virtutem moventem, discutientem, & neuroticam habet, atque in adfectibus uteri, a causa frigida subortis, pulchros effectus edit. Hæc essentia solo odore hystericas, & hypochondriacos sæpe excitat, ac reducit: multi tamen etiam eandem non ferunt: interne datur cum aqua hysterica appropriata a gutt. X. ad XX, & XXX. addito syrupo conveniente, aut eleosacharo. Paratur ex Castoreo quoque *oleum per infusionem*, & lenem dein *digestionem*, quod ad olea nervina refertur, & *spasmodicis*, ac *paralyticis* membris inunctione medetur. *Extractum* Castorei spiritu vini paratum bonas satis virtutes habet.

MOSCHUS. Productum est animale, odoris penetrabilis ædeo, ut hysterica inde convellantur. *Vires ejus sunt excitantes, calefacientes, motum humorum augentes, minore dosi transpirationem, majore sudorem moventes.* Eapropter in febribus exanthematicis, malignis, & ad pestem inclinantibus, in variolis pessimis, ubi vires omnes fractæ sunt, insignis est efficacia: Maniacis item, & Chorea Sancti Viti laborantibus, optime datur, idque forma pulveris cum sacharo tritus, a gr. X. ad gr. XII. *Celebre denique remedium Moschus contra rabiem caninam repertus fuit, præsertim si sequenti modo cum D. Christophoro Nugent Authore Anglo exhibeatur, cujus formula videri potest in egregio Tractatu, qui inscribitur, Essai sur l'Hydrophobie p. 17.*

Recip. Cinnabar. nativæ

———— factitiæ aa gr. XXIV.

Moschi optimi gr. XX.

Hæc in pulverem subtilissimum redigantur, & fiat cum rantillo mellis, vel syrupo Croci, aut Capillorum Veneris Bolus, ut æger omni trihorio talem sumat, & semper gr. I. opii insuper accipiat. Qua ratione faminam dirissima Hydrophobia bis afflictam pristinae sanitati feliciter restituit: sudores enim ita pulere provocantur, quod in nervis hæret inimicum, averruncatur, & lethale toxicon per cutis superficiem ejicitur, & exterminatur.

ZIBETHUM nihil iterum est aliud, quam liquor animalis Zibethiferi, e folliculis binis inter anum, & pudenda locatis, desumptus, qui sapore amaro, odore penetrante admodum, & ingratisimo gaudet: usus cum Moscho similes habet, in medicina tamen interno usu raro, si unquam adhibetur.

Atque hæc sunt, quæ de virtute simplicium Cardiacorum in medium adferenda erant, quorum, si nonnulla cujusdam gustui minus arrideant, benignam, & ab omnibus calumniis liberam illius censuram peto; siquidem me Juvenem hæc scripsisse noverit, qui longa rerum experientia, & usu, si DEUS TER OPTIMUS MAXIMUS vitam, & sanitatem benignissime concesserit, plurima deinceps adhuc edoceri debet; auctiore tum demum volumine, emendatioreque fortassis stylo eadem recensurus, quæ brevius modo, & vel ideo forte minus eleganter exaravi, præclaro latinissimi Celsi effato nixus interea, qui præf.

L. I. pag. 10. inquit: *Morbi non eloquentia, sed remedijs curantur.*

F I N I S.

L 3

CO.